

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра менеджменту організацій та ЗЕД

Допущено до захисту
Завідувач кафедри д.е.н., проф. Кузнецова І.О.
_____ (_____)
« _____ » _____ 2017 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістр
зі спеціалізації «Менеджмент організацій і адміністрування»

з теми «**УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТНОЮ ПОЗИЦІЄЮ
ТОВ «АЛЬЯНС ХОЛДІНГ»»**

Виконавець:
Студент 6 курсу ЦЗФН
Ступак Вероніка Русланівна _____
(підпис)

Науковий керівник:
к.е.н., доцент
Місько Ганна Анатоліївна _____
(підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТНОЮ ПОЗИЦІЄЮ ПІДПРИЄМСТВА	5
1.1. Сутність конкурентної позиції підприємства та її класифікація	5
1.2. Фактори, які впливають на формування конкурентної позиції підприємства	8
1.3. Методичні підходи щодо оцінювання конкурентної позиції підприємства	13
Висновки до першого розділу	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЗИЦІЇ ТОВ «АЛЬЯНС ХОЛДИНГ»	21
2.1 Загальна характеристика ТОВ «Альянс Холдинг»	21
2.2 Аналіз фінансового стану ТОВ «Альянс Холдинг»	29
2.3. Аналіз конкурентної позиції ТОВ «Альянс Холдинг»	36
Висновки до другого розділу	41
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ЗАХОДІВ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЗИЦІЇ ТОВ «АЛЬЯНС ХОЛДИНГ»	43
3.1. Побудова математичної моделі ТОВ «Альянс Холдинг» на засадах методу регресійної статистики	43
3.2. Обґрунтування акції на ТОВ «Альянс Холдинг»	48
3.3. Оцінка ефективності запропонованого заходу щодо покращення конкурентної позиції ТОВ «Альянс Холдинг»	54
Висновки до третього розділу	58
ВИСНОВКИ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	63

ВСТУП

Актуальність теми визначається тим, що управління конкурентною позицією підприємства відображає реальну ефективність його діяльності в умовах тиску з боку конкурентів. Основною метою для підприємства є забезпечення сталої конкурентної позиції, а саме можливість підтримувати досягнуту конкурентну позицію у конкурентному середовищі, забезпечувати стабільний рівень конкурентоспроможності та ефективно адаптуватися до змін факторів зовнішнього середовища, на які підприємство не може впливати. Систематична оцінка конкурентної позиції фірми порівняно з основними конкурентами - важливий етап аналізу стану підприємства. Саме тому визначення підходів до оцінювання конкурентної позиції підприємства має особливу актуальність.

На сьогоднішній день актуальну проблему завоювання конкурентної позиції підприємства та набуття конкурентоспроможності досліджують як вітчизняні так і зарубіжні вчені, а саме: М. Альберт, І. Ансофф, Г. Ассель, Г. Армстронг, П. Диксон, П. Друкер, Б. Карлофф, Ф. Котлер, Р. Кох, А. Літл, М. Портер, Д. Хассі, Г. Азоєв, О. Віханський, А. Войчак, А. Е. Воронкова, С. Гаркавенко, М. Книш, Н. Куденко, В. Ф. Оберемчук, А.Павленко, А. Печенкін, С. Савченко, Р. Фатхутдінов, З. Є. Шершньова тощо.

Метою роботи є покращення конкурентної позиції ТОВ «Альянс Холдинг».

Для досягнення мети в роботі поставлено та вирішено наступні завдання:

1. Систематизувати сутність поняття «конкурентна позиція підприємства».
2. Дослідити фактори, які впливають на конкурентну позицію підприємства
3. Дослідити методичні підходи щодо оцінки конкурентної позиції підприємства.

4. Проаналізувати фінансовий стан ТОВ «Альянс Холдинг»
5. Оцінити конкурентну позицію ТОВ «Альянс Холдинг»
6. Обґрунтувати акцію на ТОВ «Альянс Холдинг»
7. Оцінити запропонований захід щодо покращення конкурентної позиції ТОВ «Альянс Холдинг».

Предметом дослідження є теоретичні аспекти управління конкурентною позицією підприємства.

Об'єктом дослідження є ТОВ «Альянс Холдинг».

Наукова новизна роботи полягає у побудові математичної моделі щодо оцінювання взаємозв'язку між чистим доходом (виручкою) від реалізації продукції, послуг ТОВ «Альянс Холдинг» та витратами на збут на засадах методу регресійної статистики.

При написанні дипломної роботи використовувалися наступні методи: аналіз, синтез, метод SWOT- аналізу.

Під час написання дипломної роботи використовувалися монографії, наукові статті, дані державної статистики, а також внутрішня статистична та бухгалтерська звітність підприємства ТОВ «Альянс Холдинг».

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі систематизовано підходи науковців щодо визначення сутності поняття «конкурентна позиція». Встановлено, що науковці при визначенні цього поняття роблять акцент на: сегмент ринку, на місце підприємства на відповідному сегменті, на порівняльну характеристику основних параметрів підприємства щодо лідируючого конкурента. У зв'язку з наявністю різноманітних точок зору щодо визначення поняття «конкурентна позиція» нами запропоновано власне визначення цього поняття, як - місце підприємства на ринку по відношенню до конкурентів, що досягається завдяки конкурентній стратегії та адаптації до чинників зовнішнього середовища.

У другому розділі дипломної роботи досліджено ТОВ «Альянс Холдинг», що здійснює діяльність щодо роздрібною торгівлі світлими нафтопродуктами через мережу автозаправних станцій та є одним з лідерів на ринку нафтопродуктів України. Мережа автозаправних станцій охоплює всі регіони України та налічує 139 АЗС розташованих по всій Україні.

Встановлено, що основними конкурентами підприємства є мережі заправок «Укрнафта», «WOG», «Окко», «Amic Energy Management».

За результатами аналізу рентабельності сукупного капіталу встановлено, що у 2016 р. 1,46 грн. прибутку приносила кожна інвестована гривня в активи. Аналіз рентабельності власного капіталу свідчить про неефективне використання власного капіталу, так у 2016 р. порівняно з 2015р. цей показник зменшився на 39,36%.

За результатами оцінки конкурентоспроможності ТОВ «Альянс Холдинг» щодо конкурентів, можна зробити висновок, що конкурентоспроможність підприємства досягається за рахунок: привабливості цінової політики; висококваліфікованого персоналу, сервісу, супутніх товарів та послуг. Разом із тим є резерви для підвищення ефективності діяльності підприємства, а саме: збільшити частку ринку,

удосконалити маркетингові інструменти, підвищити якість пального за рахунок відповідності палива ДСТУ 4063 – 2001 та ДСТУ 4839 - 2007.

За результатами SWOT - аналізу встановлено, що основними напрямками підвищення ефективності діяльності підприємства є: удосконалення маркетингової стратегії за рахунок акцій та бонусів, покращення якості пального за рахунок створення сучасної лабораторної бази, яка буде обслуговувати мережу АЗС та зовнішніх клієнтів, розширення асортименту додаткових товарів і послуг.

У третьому розділі магістерської роботи побудовано математичну модель на засадах методу регресійної статистики у якості змінної обрано витрати на збут. Встановлено, що зі зростанням витрат на збут чистий дохід (виручка) від реалізації також збільшується. Тому для ТОВ «Альянс Холдинг» запропоновано розробити програму просування продукції та послуг на ринку та розрахувати її бюджет, що дозволить вплинути на споживачів з метою збільшення частки ринку підприємства; сформулювати позитивне відношення споживачів до продукції та послуг ТОВ «Альянс Холдинг».

За результатами аналізу відділу маркетингу ТОВ «Альянс Холдинг» встановлено, що у 2016 р. 46% у структурі продажу склали «фізичні особи», отже запропоновано розробити просування продукції та послуг на ринку орієнтовану на цільовий сегмент «фізичні особи».

За результатами оцінки Інноваційного агентства 4 Servise Group, щодо дослідження мотивів вибору автозаправної станції, встановлено, що для споживачів ключовими критеріями вибору є: якість, ціна, місцезнаходження, акційні пропозиції, сервіс, програми лояльності, додаткові послуги.

Оскільки акційні пропозиції впливають на вибір фізичною особою автозаправної станції, то у роботі запропоновано Акцію «Пройди техобслуговування зі своїм авто!» на четвертий квартал 2017р. Подарунковий фонд склав: трансмісійна олива Shell Spirax S6 AXME 75 W – 90, річний абонемент «Sport Life», поїздка на 2-х до Буковель. Бюджет Акції

«Пройди техобслуговування зі своїм авто!» на четвертий квартал 2017 р. склав: 92,18.

Отже, після проведення Акції чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, послуг збільшиться на 33737,82 тис.грн або на 16,03% у 2017 р. порівняно до 2016 р.

За результатами побудови прогнозу чистого доходу (виручки) від реалізації продукції, послуг за допомогою ковзкової середньої без проведення Акції чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, послуг знизиться у 2017 р. порівняно з 2016 р. на -38,84%.

За результатами прогнозу зваженої оцінки конкурентоспроможності ТОВ «Альянс Холдинг» щодо конкурентів після проведення Акції встановлено, що запропонована Акція дозволить підвищити зважений рейтинг оцінки конкурентоспроможності ТОВ «Альянс Холдинг» порівняно з основними конкурентами на 0,15, а отже покращить конкурентну позицію підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Азоев Г. Л. Конкуренция: анализ, стратегия и практика / Г. Л. Азоев. - М.: Центр экономики и маркетинга, 1996. - 208 с.
2. Ансофф И. Стратегическое управление / И. Ансофф ; [пер с англ.; ред. Л. И. Евенко]. - М.: Экономика, 1989. - 367 с.
3. Балабанова Л. В. Управление конкурентоспособностью предприятий на основе маркетинга : [монография] / Л. В. Балабанова, А. В. Кривенко. - Донецк: ДонГУЗТ им. М. Туган-Барановского, 2004. - 147 с.
4. Белецкая И. И. Конкурентоспособность в ее современной трактовке / И. И. Белецкая // Актуальні проблеми економіки. - 2004. - № 10 (40). - С. 81-88.
5. Беленький П. Дослідження проблем конкурентоспроможності / П. Беленький // Вісник НАН України. - 2007. - № 5. - С. 9-18.
6. Булах І.В. Формування конкурентних переваг - основа конкурентної стійкості підприємства // Труды Одеського політехнічного університету: Науковий і виробничо-практичний збірник з технічних і природних наук.- Одеса, 2004.- Спецвипуск:*в 3-х т. - Т.1. - С. 32 - 33.
7. Булеев И. П. Конкурентоспособность: теория и практика / И. П. Булеев // Конкурентоспроможність: проблеми науки і практики : [монографія]. - Х. : ВД "ІНЖЕК", 2006. - С. 63-91.
8. Балабанова Л. В. Маркетингове управління конкурентоспроможністю підприємств: стратегічний підхід: Монографія/ Л. В. Балабанова, В.В .Хол од; Донец. держ. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган -Барановського .-Донецьк :ДонДУЕТ, 2006.-, Бібліогр.: с. 273-285.
9. Воронкова А. Концепція управління конкурентоспроможним потенціалом підприємства // Економіст.- 2007.- №8.- С. 14-17.
10. Воронкова А. 3. Стратегическое управление конкурентоспособным потенциалом промышленных предприятий: Дис... д-ра экон. наук: 08.06.01 / Восточнoукраинский национальный ун-т. - Луганск, 2001. - 482 с.

11. Воронкова А.Е. Моделювання управління конкурентоспроможністю підприємства: еколого-організаційний аспект: монографія / А.Е. Воронкова, С.К. Рамазанов, О.В. Радіонов. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. Даля, 2005. –368 с.
12. Васильєва З. А. Иерархия понятий конкурентоспособности субъектов рынка / З. А. Васильєва // Маркетинг в России и за рубежом. - № 2. - С. 83-90.
13. Горбаль Н. І. Оцінювання конкурентоспроможності на мікро-, мезо- та макрорівнях / Н. І. Горбаль, П. Г. Ільчук // Вісник Нац. ун-ту "Львів, політехніка" : Менедж. та підприємництво в Україні: етапи становлення і пробл. розв. -2006. -№ 567. -С. 213-221.
14. Гранатуров В. М., Осипов В. М. Удосконалення визначень у сфері конкурентоспроможності // Економіка промисловості, 2005.- №3 (29).- С.143-151.
15. Гарачук Ю.О. Підвищення ефективності діяльності підприємства за рахунок управління конкурентоспроможністю / Ю.О. Гарачук // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №2(80). – С.60–65
16. Дикань В.Л. Обеспечение конкурентоустойчивости предприятий: Монография.- Х.: Основа, 1995.- 160 с.
17. Должанський І.З., Загорна Т.О. Конкурентоспроможність підприємства: Навч. посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 384 с.
18. Дяченко Т.А. Теоретико-методичні засади оцінки конкурентного середовища та конкурентної позиції підприємства на ринку / Маркетинг і менеджмент інновацій, 2012, № 4 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/>:
19. Жамойда О.А. Методичні особливості визначення конкурентоспроможності промислового підприємства / О.А. Жамойда // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №1. – С.110–118
20. Іванов Ю. Б. Податкові аспекти конкурентоспроможності //

Конкурентоспроможність: проблеми науки і практики: Монографія.- Х.: ВД „ІНЖЕК”, 2006.- С. 189 - 206.

21. Іванов Ю. Б., Чечетова - Терашвілі Т. М. Теоретичні та методичні проблеми забезпечення сталості конкурентної позиції підприємства // Конкурентоспроможність: проблеми науки і практики: Монографія.- Х.: ВД „ІНЖЕК”, 2007,- С. 173 - 192.

22. Іванов Ю. Б. Теоретичні основи конкурентної стратегії підприємства / за заг. ред, д-ра екон. наук, проф. Ю.Б. Іванова, д-ра екон. наук, проф. О.М. Тищенко — Х.:ІНЖЕК, 2006 — 384 с.

23. Іващенко Г. А. Оцінка організаційно-економічних факторів формування конкурентоспроможності підприємства: Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.01 / Харк. нац. екон. ун-т. - Х., 2005. - 19 с.

24. Карпій О.П. Розвиток послуг мережі автозаправних комплексів на засадах реалізації стратегії громадської корисності. Дис... канд. екон. наук: 08.00.04 / Національний університет «Львівська Політехніка». Львів, 2016. — 178.

25. Квятковська Л.А. Формування моделі оцінки конкурентної позиції машинобудівного підприємства [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_06/113.pdf

26. Кирчата І.М. Оцінка конкурентного потенціалу в системі управління конкурентоспроможністю підприємства : автореф. дис. канд. екон. наук / І.М. Кирчата. - Приазовський державний технічний університет, 2007. - 23 с.

27. Кривенко Г. В. Управління конкурентоспроможністю підприємств в умовах маркетингової орієнтації: Дис... канд. екон. наук: 08.06.01 / Донецький держ. ун-т економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського. Донецьк, 2003. — 344.

28. Коротков А., Третьяков Н. Некоторые методические аспекты конкурентного анализа // Маркетинг.- 2007.- №1(92).- С. 48-54.

29. Кошелупов І.Ф. Управління конкурентоспроможністю

підприємства (Одеса: ОДЕУ, 2009 р. – 152 с.)

30. Кузьмін О.Є. Управління конкурентоспроможністю підприємства: теоретичні засади, проблеми і прикладні аспекти // Конкурентоспроможність: проблеми науки і практики: Монографія,- Х.: ВД „ІНЖЕК”, 2006.- С. 116-134.

31. Лепейко Т. И. Применение процессного подхода к управлению конкурентоспособностью предприятия / Т. И. Лепейко, А. В. Котлик // Економіка : проблеми теорії та практики : зб. наук, праць. - Дніпропетровськ : ДНУ, 2006. - Вип. 216. - Т. 2. - С. 437-445.

32. Лозовий К.К., Кузнецова І.О. Формування стійкої конкурентної позиції підприємства. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://e1artu.tntu.edu.ua/123456789/8038/2/>

33. Максимова И. В. Оценка конкурентоспособности промышленного предприятия // Маркетинг. – 1996. - № 3. – 77 с.

34. Міщенко А.П. Стратегічне управління [Текст]: навч. посібник. /А.П. Міщенко – К.: Центр навчальної літератури, 2004. - 366 с.

35. Отенко И. П. Стратегический потенциал как источник развития конкурентоспособности предприятия // Конкурентоспроможність: проблеми науки і практики: Монографія.- Х.: ВД „ІНЖЕК”, 2006.- С. 228 - 246.

36. Отенко І.П. Управління конкурентними перевагами підприємства. / І.П. Отенко, Є.О. Полтавська. – Х. : ХНЕУ, 2005. – 212 с

37. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Статистичний щорічник України за 2015 рік Державна служба статистики України Київ. 2016. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

38. Офіційний сайт ТОВ «Альянс Холдинг». / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.shell.ua/>

39. Пастернак Є. Л. Оцінювання конкурентних позицій підприємства в процесі формування його маркетингової стратегії (на прикладі меблевої

галузі України). [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://diplomukr.com.ua/raboti/21429?mod=dissertations>

40. Портер М. Е: Конкуренция / М. Е. Портер ; [пер. с англ.]. - М. Издательский дом "Вильямс", 2005. - 608 с.
41. Портер М. Е. Конкурентная стратегия: Методика анализа отраслей и конкурентов / М. Е, Портер ; [пер. с англ.]. - М. : Альпина Бизнес Букс, 2005. - 454 с.
42. Погребняк Д. В. Методи діагностики конкурентоспроможності підприємства / Д. В. Погребняк // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. Збірник наукових праць. – 2011. – Випуск 32. – С. 45–51.
43. Піддубна Л. І. Конкурентоспроможність економічних систем: теорія, механізм регулювання та управління: Монографія.- Х.: ВД „ІНЖЕК”, 2007.- 368 с.
44. Печенкин А., Фомин В. Об оценке конкурентоспособности товаров и товаропроизводителей // Маркетинг.- 2000.- № 2 (51).- С. 23 - 26.
45. Рішення № 480-р від 28.10.2016 р. Про порушення законодавства про захист економічної конкурентції та накладання штрафу. Антимонопольний комітет України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://Рішення № 480-р від 28.10.2016 pdf>.
46. Сумець О. М., Сомова О. Є., Пеліхов Є. Ф. Оцінка конкурентоспроможності сучасного промислового підприємства. - К.: Професіонал, 2007.- 208 с.
47. Савчук С. Оценка совокупного конкурентного давления на предприятие на рынках продукции // Економіст.- 2005.- № 10.- С. 65-68.
48. Савченко С. Фактори конкурентоспроможності // Науковий вісник Національної академії державної податкової служби України (економіка, право).- 2003.- №3.- С. 25 - 35.
49. Савчук А. В. Системный подход к анализу конкурентоспособности промышленного производства // Економіст.- 2001.- № 12.- С. 58-61.

50. Тищенко А. Н., Райнин И. Л. Комплексный подход к оценке конкурентоспособности и позиционирования предприятий // Конкурентоспроможність: проблеми науки і практики: Монографія.- Х.: ВД „ІНЖЕК”, 2006,- С. 135-156.

51. Теоретичні основи конкурентної стратегії підприємства: Монографія / За заг. ред. д-ра екон. наук, професора Іванова Ю.Б., д-ра екон. наук, професора Тищенко О.М.- Х.:„ІНЖЕК”, 2006.- 384 с.

52. Тищенко А.Н., Кизим Н.А., Догдайло Я.В. Экономическая результативность деятельности предприятий: Монография.- Х.:ИД. „ІНЖЗК”, 2005,- 144 с.

53. Тищенко А. Н. Комплексный подход к оценке конкурентоспособности и позиционирования предприятий / А. Н. Тищенко, И. Л. Райнин // Конкурентоспроможність: проблеми науки і практики : [монографія]. - Х. : ВД "ІНЖЕК", 2006. - С. 135-156.

54. Тищенко А. Н. Стратегия управления развитием предприятия / А. Н. Тищенко, О. С. Головки. - Х. : ЗДЗНА, 2003. - 198 с.

55. Тищенко А.Н. Формирование конкурентной позиции предприятия в условиях кризиса Монография / За общ. ред. д-ра экон. наук, професора Тищенко А.Н.- Х.: „ІНЖЗК”, 2007.- 376 с

56. ТОП-10 мереж українських АЗС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.volynpost.com/news/10305-top-10-merezh-ukrainskyh-azs>

57. Україна у цифрах 2015 р :Статистичний збірник – К., ТОВ «Видавництво « Консультант», 2016. – 240 с.

58. Фатхутдинов Р. А. Конкурентоспособность организации в условиях кризиса: экономика, маркетинг, менеджмент.-М.: Издательско-книготорговый центр «Маркетинг», 2002. - 892 с.

59. Фатхутдинов Р. А. Управление конкурентоспособностью / Р. А. Фатхутдинов // Стандарты и качество. - 2000. - № 10. - С. 10-13.

60. Философова Т. Г., Биков В. А. Конкуренция и конкурентоспособность: У Под ред Т. Г. Философовой — М. : ЮНИТИ-

ДАНА, 2007. — 271с.

61. Хамел Г., Прахалад К. К. Конкурируя за будущее. Создание рынков завтрашнего дня / Пер. с англ.-М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2002.-288 с.

62. Ціни за пальне на АЗС України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://finance.i.ua/fuel/17/>

63. Чорна М., Цуркан О., Філіпішина Л. Конкуентоспроможність підприємств роздрібної торгівлі: трансформація підходів до визначення // Схід.- 2006.- № 5(77).- С.14-17.

64. Шинкаренко В.Г. Формування конкурентної стратегії автотранспортного підприємства // Конкуентоспроможність: проблеми науки і практики: Монографія.- Х.: ВД „ІНЖЕК”, 2006.- С. 207 – 227.

65. Шершньова З. Є. Стратегічне управління. 2-е вид., перероб. і доп.- К.:КНЕУ, 2004.- 699 с.

66. Юданов А. Ю. Конкуенция: теория и практика.- 2-е изд. - М.: Ассоциация авторов и издателей “Тандем”, Гном-Пресс, 1998.- 384 с.

67. Янковой А.Г. Математико – статистические методы и модели в управлении предприятием: Учебное пособие. – Одесса: ОНЭУ, ротاپринт, 2014. – 250 с.

68. Яцура В. В. Аналіз методів оцінки конкурентоспроможності підприємств [Електронний ресурс] / В. В. Яцура, М. В. Замроз // Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту. Збірник наукових праць. – 2011. – № 2. – Режим доступу до статті : http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vviem/2011_2/18.pdf. – Назва з екрану